

พฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร Voluntary Behavior of The Elderly in Donmueang District, Bangkok

พระปลัดอานวย สุภโท (โชติช่วง)

Phrapalad Amnuay Suphattho (Chotechuang)

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Social Development, faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: amnuay30@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มจิตอาสาของผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาและผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุกับการพัฒนาสังคมในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Scheffe's post hoc comparison) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ผลการวิจัยพบว่า

1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านจิตสำนึกสาธารณะ 3.86 รองลงมาด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม 3.85 ด้านการเสียสละต่อสังคม 3.80 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ตามลำดับ

2) ที่มีการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุแต่อย่างใด ส่วนจิตอาสาผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ อาชีพต่างกัน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุ ส่วนด้านช่องทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อรวมตัวกันระหว่างจิตอาสา ซึ่งจิตอาสาผู้สูงอายุในเขตดอนเมืองส่วนมากใช้โทรศัพท์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารเพื่อรวมตัวกันระหว่างจิตอาสาด้วยกัน และสาเหตุที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม เนื่องจากทำแล้วมีความสุข เห็นคุณค่าในตนเอง มีความรู้สึกรักอยากแบ่งปัน

3) จิตอาสาผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง ในส่วนของกิจกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านจิตอาสา ประเภททำความสะอาด การบำรุงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อาทิ การปลูกต้นไม้ การดูแลแหล่งน้ำ รณรงค์เรื่องขยะ ภายใต้โครงการหน้าบ้านน่ามอง โครงการลดภาระขยะมูลฝอย โครงการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก รณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันลูกน้ำยุงลาย ดังนั้น ผู้สูงอายุมีความตั้งใจที่จะเห็นความสุขของทุกๆ คนในสังคม คือการได้แบ่งปันสิ่งดีๆ ให้กับคนอื่น เห็นผู้อื่นมีความสุข รวมถึงได้ถ่ายทอดทักษะความรู้ ประสบการณ์ชีวิตที่ตนใช้เวลาของชีวิตสั่งสมมาเพื่อถ่ายทอดเป็นบทเรียนชีวิตให้กัน และมีความภาคภูมิใจที่ได้เห็นความสำเร็จในสิ่งที่ทำ ได้รู้จักตัวเองมากขึ้น และยังมีแนวทางปฏิบัติตามหลักความพอดี พอประมาณ มีเหตุผล และการช่วยเหลือผู้อื่น นั่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานจิตอาสาของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : พฤติกรรม, จิตอาสา, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research article 3 purposes of this research are: 1) to study in the volunteer spirit of elderlies in Don Mueang District, Bangkok Metropolis; 2) to study the factors affecting the volunteer spirit association of elderlies in Don Mueang District, Bangkok Metropolis; and 3) to study in the characteristics of volunteer spirit activities and the results from conducting volunteer spirit activities of elderlies and social development in Don Mueang District, Bangkok Metropolis.

The type of this research is mixed-method research using quantitative research methodology and it is also the survey research. The populations employed in this research were 25,760 male and female elderlies, 60 years of age and above, residing in Don Mueang District, Bangkok Metropolis and the sample group consisted of 394 persons. The size of sample group was prescribed by comparing with Taro Yamane's instant table. The data was analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation, including the t-test and F-test conducted by One-Way Analysis of Variance and Scheffe's Post Hoc Comparison. The part of qualitative research was conducted by using the in-depth interview with the key informants and the Content Analysis Technique was also employed. The results indicated that:

1. The overall volunteer spirit activities of elderlies in Don Mueang District, Bangkok were at a high level (3.82). The consideration in each aspect showed that the highest mean was yielded from the aspect of public consciousness (3.86), followed by the aspect of social development determination (3.85), the social sacrifice (3.80), and the lowest mean was yielded from the aspect of assisting others, respectively.

2. The educational difference of elderly volunteers did not affect the volunteer spirit activities of elderlies whatsoever but the gender, age, occupation differences affected such activities. For the aspect of communication channel for volunteer association, the majority of elderly volunteers used telephone, largely mobile phone, as the medium for the association among volunteers. The reasons for association to conduct volunteer activities in order to develop the social were happiness, self-worth, and the sense of requiring to share.

3. The majority of activities performed by the elderly volunteers in Don Mueang District were cleaning, natural environment maintenance such as planting trees, looking after water resources, conducting the campaign regarding wastes under the Attractive House Project, Waste Reduction Project, Reduction Plastic Bag Use Campaign Project, and the campaign for the protection against mosquito larvae. Therefore, the elderlies determine to see the happiness of all in the social by sharing good things to others, seeing the happiness of others, including passing skills, knowledge, and life experiences gathered from their life as the lessons to others, and they would be proud to see the success on what they did, they would know themselves better, and they would learn the practices under the principles of adequacy,

sufficiency, reasonability, and assisting others. All of the aforementioned reasons contribute the success of the elderly volunteer spirit jobs.

Keywords: Behavior, Volunteering, Elderly

บทนำ

ประเทศไทยเองก็เป็นหนึ่งในหลายประเทศทั่วโลก ที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ และคาดว่า จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 ในโลกปัจจุบันที่วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ เจริญก้าวหน้า รวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนเรามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีอายุเฉลี่ย มากขึ้น อัตราการเสียชีวิตลดลง ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเรื่องน่ายินดีที่คนเรามีอายุยืนยาวขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการมี อัตราเกิดที่น้อยลง ทำให้หลายประเทศทั่วโลกมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ องค์การสหประชาชาติได้ประเมินและคาดการณ์ไว้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2643 (2001 – 2100) โครงสร้าง สังคมทั่วโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย สำหรับประเทศไทยเอง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุปไว้ว่า (จากผล สำรwapปี พ.ศ. 2557) ไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (2005) โดยมี ประชากรผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในปี พ.ศ. 2567 - 2568 (2024 – 2025)

ผู้สูงอายุนั้น มิต้องการเพียงแต่จะเป็นฝ่ายรับจากบุตรหลานหรือจากสังคมเท่านั้น อันที่จริงท่าน พยายามที่จะช่วยตนเองมากที่สุดเท่าที่ท่านจะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่ ท่านจะอาศัย พึ่งพาลูกหลานต่อเมื่อท่านทำไม่ไหวแล้วเท่านั้น แม้กระนั้นก็ตาม ท่านก็ยินดีที่จะช่วยเหลือครอบครัว ช่วยเหลือสังคมตามศักยภาพที่ท่านจะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นในด้านร่างกาย แรงสติปัญญา ทักษะฝีมือ คำแนะนำ ต่าง ๆ เท่าที่ท่านจะให้ได้ หลายคนที่เคยเกษียณอายุแล้วอาจจะมีไฟอยู่ มีความรู้ ความสามารถสูง มี ประสบการณ์ หลายคนอาจเคยเป็นครู อาจารย์ แพทย์ พยาบาล เป็นผู้นำทางกฎหมาย บัญชี การบริหาร หรือ การจัดการ ครั้นเกษียณอายุแล้ว ยังอาจเป็นที่ต้องการทำประโยชน์ให้สังคมอยู่ มีความพอใจในงานที่จะทำ คน ที่คิดว่าตัวเองยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้บ้าง และสุขภาพของตัวเองยังดี ยังต้องการทำอะไร ๆ ต่อไปอีกก็ น่าจะทำต่อไปได้

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ หรือเกษียณอายุงานแล้ว เวลาว่างหาได้ง่ายและมีมาก กิจกรรมยามว่างไม่ว่า เพื่อนันทนาการ หรือการเรียนรู้สิ่งใหม่ หรือให้บริการผู้อื่น จึงเป็นเรื่องสำคัญซึ่งนำความพึงพอใจมาให้ ทำให้มี ชีวิตชีวาและมีความหมาย การที่เกษียณอายุการงานอย่างไม่มีจุดหมาย จะนำไปสู่ความเซ็ง เบื่อหน่าย และ แยกตัวออกจากสังคม ความจริงนั้นกายและจิตใจเจริญงอกงามขึ้นตามแรงกระตุ้นของกิจกรรมต่าง ๆ จึงเป็น การดีที่ผู้สูงอายุควรจะมีกิจกรรมมากระตุ้นชีวิตให้เจริญงอกงาม เพราะฉะนั้น ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (action ageing) ได้นำศักยภาพที่มีในตัวเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อสังคมนั้นถือว่าเป็นการเพิ่มคุณค่าในตัวเอง ของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะเป็นไปในลักษณะของการรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคม หรือ อาจจะมีอีกอย่างหนึ่งว่า “อาสาสมัคร” หรือ “จิตอาสา” การรวมกลุ่มเหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบ สโมสร หรือ ชมรม โดยอาจจะยึดความพร้อมของผู้สูงอายุเป็นหลัก การมุ่งเน้นส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในศักยภาพ และ ความสามารถของผู้สูงอายุ นั้นเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” ในอีกไม่ เกิน 10 ปีข้างหน้า ด้วยการมองถึงลักษณะของสังคมที่พร้อมไปด้วยผู้สูงอายุที่เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบกับ “อคติวัยสูงอายุ” ได้หายไปจากสังคมอย่างถาวร “สังคม ผู้สูงอายุ” สังคมแห่งการสร้างคุณค่าของวัยสูงอายุด้วยความสามารถ ศักยภาพ และการพัฒนาของสังคม กล่าวคือ การมองข้ามภาวะทางสรีระร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแล้ว หันมามุ่งเน้น “คุณค่า” ที่ ความสามารถ และศักยภาพของผู้สูงอายุ ด้วยจิตใจที่เคารพ และยอมรับในคุณค่า ของความเป็นมนุษย์อย่าง เต็มเปี่ยม ผู้สูงอายุจึงร่วมมือกันที่จะรับผิดชอบร่วมกันต่อสังคม เพื่อให้สังคมยังยืนอย่างแท้จริง การทำงานจิต อาสาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลด และแก้ปัญหาทางด้านความคิด ที่สังคมมวลรวมมองว่าผู้สูงอายุเป็นส่วน หนึ่งของปัญหาสังคม จึงมีการสร้างกลุ่มจิตอาสาของผู้สูงวัย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนทั่วไปว่า ผู้สูงอายุ

ยังพอที่จะมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และความสามารถในด้านต่าง ๆ เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น สังคม ประเทศชาติ พร้อมอาสาเสียสละแรงกาย แรงใจ ทรัพย์สินเงินทอง เวลา เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม เห็นคุณค่า ลดการเบียดเบียนทรัพยากรส่วนรวม และอยากช่วยเหลือด้วยความตั้งใจ ด้วยเจตนาดี (จุฑารัตน์ แสงทอง, 2560: 1)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม การรวมกลุ่ม วิธีการ รูปแบบ การดำเนินงาน ในการเป็นจิตอาสาของผู้สูงอายุ ในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปส่งเสริมคุณภาพชีวิต ความสามารถ ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้มีคุณค่าทางสังคม และเป็นผู้สูงวัยยุคใหม่...ต้องช่วยตัวเองให้ได้ และยังสามารถช่วยเหลือสังคมได้อีกด้วย เรียกว่า.. “รู้จักความแก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีศักดิ์ศรี” ผู้สูงอายุสมัยใหม่ต้องใส่ใจสังคม ด้วยการเป็นจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น และแสดงให้เห็นในสังคมมองว่า ผู้สูงอายุยังสามารถทำประโยชน์อะไรให้กับสังคมได้อีกมากมาย และยังเป็นกำลังสำคัญให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาและผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุกับการพัฒนาสังคมในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้ “พฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มจิตอาสาของผู้สูงอายุ รวมทั้งลักษณะกิจกรรมจิตอาสา และผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุกับการพัฒนาสังคมในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครต่อไป ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 25,760 คน และจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่าง (Sample groups) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจิตอาสาผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตามวิธีของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) (สุจิตรา บุญรัตน์, 2557: 161) โดยใช้สูตรการคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อีก 10 คน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มจิตอาสาส่วนราชการ 7 คน ผู้นำกลุ่มจิตอาสาส่วนท้องถิ่น 3 คน โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดมีความเกี่ยวข้องกับงานการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

จากพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่เห็นได้ชัดเจนโดยรวมของการทำวิจัยในครั้งนี้ นั่นคือจิตอาสาผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง และส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือชุมชนที่มีอยู่ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา เพราะคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นจะนับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และยังมีส่วนช่วยดูแลรักษาไม่ให้ทรัพยากรท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เช่น การเฝ้าระวังการทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลลงคลอง ให้มีความสะอาดและน่าอยู่ ปัจจุบันองค์กรของรัฐ โดยกรุงเทพมหานคร เข้ามาขับเคลื่อน จัดระเบียบคลอง ซึ่งมีจิตอาสาผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากในเขตดอนเมือง ได้มีส่วนร่วมกับการรณรงค์รักษาความสะอาดคลอง ในชื่อกลุ่ม “คนรักคลอง” บางครั้งได้ร่วมรณรงค์กระตุ้นให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและช่วยกันดูแลสาธารณะสมบัติที่เป็นของส่วนรวมด้วยกัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีความกังวลเรื่องสุขภาพของตนเอง ว่าตนเองจะไม่สามารถทำประโยชน์ให้กับกลุ่มหรือส่วนรวมได้ จึงมีความพยายามอย่างมากที่จะช่วยทำงานจิตอาสาในด้านที่ตนสามารถทำได้ ซึ่งนั่นเป็นการแสดงออกว่าผู้สูงอายุได้มีความสำคัญอยู่ตลอดเวลา ตนจะทำประโยชน์ให้กับสังคม และการที่ผู้สูงอายุได้เข้ามาทำงานจิตอาสา ก็เพราะว่ามีจิตสำนึกต่อส่วนรวมเป็นพื้นฐาน อยากให้ส่วนรวมพัฒนาขึ้น ด้วยการทำตนเองให้เป็นสาธารณะที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคม นอกจากนี้ผู้สูงอายุจะมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองมาก เพราะว่าผู้สูงอายุมักจะคิดว่าตนเป็นภาระของสังคม เป็นกลุ่มคนที่ต้องให้ผู้อื่นดูแล จึงมักจะคิดเสมอ ๆ ว่าการกระทำของตนเป็นภาระของสังคมหรือไม่ หรือการกระทำของตนเป็นประโยชน์แก่สังคมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จึงอยากทำตนเองให้มีคุณค่าในสายตาของผู้อื่น และเกิดความรู้สึกภูมิใจที่ได้ทำงานเพื่อส่วนรวม ส่วนนี้ถือว่าเป็นจิตสำนึกที่มีต่อสังคม ที่ผู้สูงอายุในเขตดอนเมืองพึงกระทำในปัจจุบัน และยังให้เห็นถึงความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะเข้าร่วมเป็นจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดที่ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือได้ ก็แสดงความสามารถในกิจกรรมนั้น ๆ แม้กระทั่งแสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง เสนอแนวคิดที่ดีและสรรค์สร้าง สิ่งที่ดีเพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย และกิจกรรมที่ผู้สูงอายุร่วมทำส่วนใหญ่ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้สูงอายุที่เป็นจิตอาสาส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม อยากเห็นชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี ไม่ต้องการให้ความเจริญทางด้านวัตถุเข้ามาแทนที่ความเจริญทางด้านจิตใจ สิ่งที่สามารถสังเกตเห็นในส่วนพฤติกรรมด้านการเสียสละต่อสังคมนั้น ท่านพร้อมเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับ เพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มาก ผู้สูงอายุบางท่านอาสาตนเองเป็นคณะกรรมการบริหารงานชุมชน เพื่อใช้อำนาจหน้าที่ขับเคลื่อนงานเพื่อสังคม ซึ่งกิจกรรมทางด้านพระพุทธศาสนาจะเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุจะมีความชอบมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เพราะว่าเป็นงานบุญที่ผู้สูงอายุได้ทำแล้วเกิดความรู้สึกอิ่มใจ มีความสุขใจจากการที่ตนได้เสียสละเพื่อส่วนรวม การทำโรงทานสำหรับแจกจ่ายแก่สาธารณะ โดยใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของตน ทำให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจเมื่อผู้อื่นเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนทำ และยังใช้เวลาว่างให้เกิด

ประโยชน์ต่อสังคมโดยพร้อมเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังความคิด เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เช่น การร่วมบริจาควัตถุสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำประโยชน์ หรือช่วยเหลือสังคมได้ จิตอาสาผู้สูงอายุในเขตตอนเมือง ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม ช่วยดูแลรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่เป็นสมบัติของส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ ถ่ายทอดความรู้ความสามารถที่มีอยู่ให้แก่คนในชุมชน และยังมีแนวทางปฏิบัติตามหลักความพอดี พอประมาณ มีเหตุผล และการช่วยเหลือผู้อื่น ถือเป็นการแสดงถึงการมีน้ำใจ ผู้สูงอายุในเขตตอนเมือง ท่านได้ทำเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชน ปลุกฝังลูกหลานให้รู้จักช่วยงานของผู้อื่น โดยเริ่มจากการให้ช่วยเหลืองานของคนในครอบครัว สาเหตุหนึ่งที่สูงอายุมีความประสงค์ที่เป็นจิตอาสา เพราะจะทำตนไม่ให้เป็นภาระของสังคม ต้องการที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตตอนเมืองนั้น ย่อมต้องมีปัจจัยที่ส่งผลทำให้กิจกรรมนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำแนกตามปัจจัยเชิงสังคม ได้แก่ กิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง ประเภทของกิจกรรมจิตอาสา ช่องทางในการติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์งานจิตอาสา สาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา การยอมรับหรือผลสะท้อนของสังคมจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา สิ่งที่สร้างความสุขให้กับตนเองและคนอื่นจากงานจิตอาสา ปัจจัยที่ทำให้งานจิตอาสาบรรลุเป้าหมาย ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จากการศึกษาพบว่า จิตอาสาผู้สูงอายุในเขตตอนเมือง ที่มีการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุแต่อย่างใด ส่วนจิตอาสาผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ อาชีพต่างกัน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุ ถ้าจำแนกเป็นปัจจัยเชิงสังคม หรือปัจจัยภายนอก 2 ด้าน คือ ด้านช่องทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อรวมตัวกันระหว่างจิตอาสา ซึ่งจิตอาสาผู้สูงอายุในเขตตอนเมืองส่วนมากใช้โทรศัพท์ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือ เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารเพื่อรวมตัวกันระหว่างจิตอาสาด้วยกัน ซึ่งในโทรศัพท์มือถือนั้นมีสื่อออนไลน์ ที่ใช้เป็นช่องทางในการติดต่อรวมกลุ่มกัน เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น นอกจากนี้วิธีการอย่างง่ายที่ผู้สูงอายุใช้สื่อสารกระจายข่าวสารระหว่างกันคือ การบอกปากต่อปาก การสอบถาม หรือการรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาจากวิทยุ โทรทัศน์ อีกทั้งยังมียุสูงอายุที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างจริงจัง โดยการตั้งเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในทุก ๆ ครั้ง โดยมีการเฝ้าติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของข้อมูลกิจกรรมอยู่เป็นระยะ ๆ และในบางโอกาสก็ได้รับข้อมูลจากใบปลิว แผ่น รวมทั้งป้ายประกาศขององค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ อีกด้วย และด้านสาเหตุที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ซึ่งผู้สูงอายุรวมกลุ่มกันเพื่อทำงานจิตอาสาเนื่องจากทำแล้วมีความสุข เห็นคุณค่าในตนเอง มีความรู้สึกอยากแบ่งปัน เป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับ สร้างคุณค่าในตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้เป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเพียงพอให้สังคมยอมรับ ทั้งนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถาบันพระมหากษัตริย์ศูนย์รวมจิตใจ จึงมีความปรารถนาอยากทำความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลให้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ให้สังคมได้รับประโยชน์จากตนเองมากที่สุด อีกทั้งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างจิตอาสาด้วยกัน เกิดเป็นสัมพันธภาพของสังคมมีเครือข่ายในการทำงานร่วมกันที่กว้างขึ้นรู้จักเพื่อนต่างชุมชน อีกส่วนหนึ่งผู้สูงอายุจะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ กล่าวคือ การเป็นผู้มีใจรักในงานจิตอาสา และใช้โอกาสนี้เพื่อประเมินสภาพจิตใจของตนเพื่อให้รู้จักตัวเองมากขึ้น เพื่อปรับปรุงและพัฒนาจิตใจของตนให้พัฒนาขึ้นไปสู่อีกระดับที่สามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน และส่วนของการดำเนินงานด้านกิจกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุนั้น จะมีผลต่อความสำเร็จหรือไม่ ต้องมีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้เกิดการรวมตัวของจิตอาสาได้ง่ายขึ้น นั่นคือ ภาครัฐมี

การส่งเสริมในรูปแบบของการเป็นฝ่ายประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานเขตดอนเมือง ศูนย์บริการสาธารณสุข 60 รสสุคนธ์ มโนชญากร สำนักอนามัย เขตดอนเมือง และผู้นำชุมชนแต่ละชุมชน รวมถึงผู้สูงอายุตามชมรมต่าง ๆ ในเขตดอนเมือง ที่ปัจจุบันเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยการประสานงานขอความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดเครือข่ายของการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาชน เกิดเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องอย่างเห็นได้ชัด มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างพลังความร่วมมือของคนในเขตดอนเมือง และเพื่อเป็นสร้างเสริมความเข้มแข็งของสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือสถาบันครอบครัวมีส่วนในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ใช้สมรรถนะการทำงาน มีสุขภาพจิตใจที่แจ่มใสเบิกบานไปกับการร่วมงานกับผู้อื่นมากกว่าการปล่อยให้อยู่ว่างแล้วจิตใจฟุ้งซ่าน หรือเกิดภาวะความเครียดอันจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ผลจากการศึกษาวิจัยจึงทำให้ทราบถึงอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มจิตอาสาของผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาและผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุกับการพัฒนาสังคมในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ในส่วนของลักษณะกิจกรรมสำหรับจิตอาสาผู้สูงอายุในเขตดอนเมือง ถือว่าเป็นกิจกรรมที่จิตอาสาผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือสังคม ส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมที่เห็นได้โดยทั่ว ๆ ไป ของงานด้านจิตอาสา นั่นก็คือประเภททำความสะอาด ซึ่งผู้สูงอายุในเขตดอนเมืองก็เช่นเดียวกัน มักจะทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความสะอาด เช่น การดูแลคลองน้ำในชุมชน การทำความสะอาดถนนหนทาง รองลงมาเป็นกิจกรรมประเภทบริจาค เนื่องจากสามารถทำได้ง่าย แม้ในเวลาที่ผู้สูงอายุไม่ว่างก็สามารถร่วมกิจกรรมได้ด้วยการบริจาค และด้วยความที่ผู้สูงอายุเป็นผู้มีจิตเมตตาเป็นพื้นฐานบวกกับปัจจัยทางด้านคำสอนของพระพุทธศาสนา ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมจึงเป็นเหตุสามารถร่วมกิจกรรมประเภทนี้ได้ดี และอีกหนึ่งกิจกรรมที่เป็นที่นิยมของผู้สูงอายุ คือกิจกรรมประเภทนันทนาการ เพราะในเขตดอนเมือง มักจะมีจิตอาสาผู้สูงอายุนำเยาวชนออกพื้นที่เพื่อให้กำลังใจผู้ป่วยตามชุมชน หรือผู้ป่วยติดเตียง พบปะคนชรา ให้กำลังใจ สร้างรอยยิ้ม โดยการนำกิจกรรมสร้างความสุขไปสู่ท่านเหล่านั้น และยังมีประเภทรักษาสัตว์ และประเภทให้ความรู้ เนื่องจากโดยปกติของผู้สูงอายุมักจะมีเวลาว่างมากกว่าวัยอื่น ๆ มีความเครียดจากสภาพร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ สภาพจิตใจและอารมณ์ที่มีความแปรปรวนได้ง่าย เกิดความเครียดกับสิ่งเร้าได้ง่าย ดังนั้นการทำกิจกรรมจิตอาสาประเภทดังกล่าว จึงสามารถเติมเต็มช่วงเวลาของผู้สูงอายุให้มีความหลากหลายของกิจกรรมในแต่ละวัน ซึ่งนับว่าเป็นการเยียวยาตนเองได้อย่างดี นอกจากนี้ผู้สูงอายุในเขตดอนเมืองมักจะร่วมกิจกรรมที่เห็นผลแก่สังคมในเชิงประจักษ์ นั่นคือ กิจกรรมประเภทหาทุน ประเภทออกค่าย และประเภทก่อสร้าง กิจกรรมเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมจากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะได้รับแรงสะท้อนจากสังคมในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ และผู้สูงอายุได้ฝึกการควบคุมอารมณ์ของตนเองผ่านกิจกรรมที่ทำอีกด้วย โดยเฉพาะได้รับการยอมรับในด้านอัธยาศัยไมตรีดี การมีความรู้ ความสามารถ และเนื่องจากผู้สูงอายุแสดงจุดยืนของตนเองอย่างชัดเจนว่าตนเป็นจิตอาสาทำงานไม่หวังผลตอบแทน จึงได้รับความไว้วางใจจากคนในสังคม จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้สูงอายุมีความตั้งใจในการทำงานมากขึ้น จนงานด้านการพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมได้ทักษะการเป็นผู้นำที่ดี และเป็นผู้ช่วยในการทำงานมุ่งความสำเร็จของงานอันเป็นประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสิ่งที่ผู้สูงอายุในเขตดอนเมืองได้รับคือ การสร้างความสุขให้แก่ตนเอง และผู้อื่นจากงานจิตอาสา ผู้สูงอายุได้เล็งเห็นความสุขเฉพาะตนเป็นเพียงความสุขชั่วคราว เป็นความสุขที่เห็นแก่ตัว ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง เสมือนว่าดอกไม้ดอกเดียวบานในหุบเขากว้าง ไม่อาจทำให้หุบเขานั้นงดงามได้ และสักวันก็ตายไป ดังนั้น ผู้สูงอายุมีความตั้งใจที่จะเห็นความสุขของทุก ๆ คนในสังคม คือการได้แบ่งปันสิ่งดี ๆ ให้กับคนอื่น เห็นผู้อื่นมีความสุข รวมถึงได้

ถ่ายทอดทักษะความรู้ ประสบการณ์ชีวิตที่ตนใช้เวลาของชีวิตสั่งสมมาเพื่อถ่ายทอดเป็นบทเรียนชีวิตให้กัน และมีความภาคภูมิใจที่ได้เห็นความสำเร็จในสิ่งที่ทำ ได้รู้จักตัวเองมากขึ้น ได้แสดงออกด้านความสามารถ และได้ขีดเกลา นั่นจึงเป็นสิ่งที่หนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานจิตอาสา ปัจจัยที่สำคัญต่อการทำงานด้านจิตอาสา คือความอดทน เนื่องจากเป็นงานที่มีหลากหลายรูปแบบ และต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่ใช่ คนที่รู้จัก จึงมีบ้างที่จะมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ผู้สูงอายุในเขตตอนเมืองจึงได้เรียนรู้ที่จะยอมรับความต่าง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อเป้าหมายที่ดีที่สุดแก่สังคมส่วนรวม เนื่องจากผู้สูงอายุในเขตตอนเมืองมีความ พร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ บวกกับมีความเข้าใจงานจิตอาสาเป็นอย่างดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ อีกทั้งมีความมุ่งมั่นชัดเจนในเป้าหมาย และมีการบริหารเวลาที่ดี และได้รับประโยชน์ของการเป็นจิตอาสา ผู้สูงอายุได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเป็นสิ่งที่เปี่ยมคุณธรรมมากกว่าผลตอบแทนที่เป็นสิ่งของ มีค่า อันได้แก่ ความสามัคคี ความสัมพันธ์ที่ดี ได้แนวคิดที่หลากหลาย การรู้จักปรับตัว ความมีระเบียบ วินัย ได้เรียนรู้ตนเองจนเข้าใจการทำงานของตนเอง มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น สามารถวางแผนงาน นั่นคือ การรู้จักตั้งเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินการแต่ละครั้ง และมีการบริหารเวลาที่ดี ดังนั้นกิจกรรมจิต อาสาที่ผู้สูงอายุในเขตตอนเมืองได้เข้ามาช่วยเหลือหรือมีส่วนร่วมนั้น เป็นประเภทที่สามารถทำได้ตามความ ต้องการ ตามความถนัด และผลที่ได้จากการทำจิตอาสาของผู้สูงอายุ ก็คือความสุข ดังที่ได้อธิบายไว้

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนแม่ลอยหลวงในการอนุรักษ์ผ้าทอลายโก เป็น กระบวนการวิจัยที่เริ่มจากการมีส่วนร่วมและการตระหนักรู้ของคนในชุมชน โดยผู้วิจัยใช้หลักการมีส่วนร่วมใน การขับเคลื่อนการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นในชุมชน เมื่อชุมชนเกิดการเรียนรู้และการสร้างความตระหนักรู้รักและหวง แหวนภูมิปัญญาผ้าทอลายโกที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชุมชนโดยผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นจึง ส่งผลให้เกิดการสานความร่วมมือระหว่างผู้นำและสมาชิกในชุมชน การตระหนักรู้ของคนในชุมชน ในด้าน ประวัติศาสตร์ชุมชน ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ผ้าทอลายโกของชุมชน ทำให้คนใน ชุมชนได้รับทราบถึงคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอในชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์มีการถ่ายทอดมาอย่างยาวนาน และส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหน และเกิดความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคืออย่างอนุรักษ์ผ้า ทอในชุมชนให้คงอยู่คู่กับชุมชนและอยากให้มีการสืบทอดต่อไป ดังที่ เดชา ปุญญบาล (2560 : 17) ได้กล่าวถึง การสร้างการมีส่วนร่วมไว้ว่าการที่จะทำการใด ๆ ต้องเริ่มจากคนที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ต้องสร้างความเข้มแข็ง จากภายในให้เกิดความเข้าใจและอยากทำ ไม่ใช่การสั่งให้ทำ คนไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ทำก็เป็นได้ ในการทำงาน นั้นอาจจะต้องคุยหรือประชุมกับลูกน้องเพื่อนร่วมงาน จนเกิดการระเบิดจากภายในและนำไปสู่การมีกติกาและ ข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ร่วมกัน

จากการศึกษายังพบว่าในชุมชนมีการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ผ้าทอลายโก ในชุมชนทำให้เกิดความ ร่วมมือและการปฏิบัติร่วมกันของคนในชุมชน ทำให้เกิดการสร้างกติกา ข้อปฏิบัติและการหนุนเสริมสนับสนุน ที่มีแนวทางในการอนุรักษ์ร่วมกัน เมื่อคนในชุมชนมีความตระหนักรู้และเกิดแนวทางการอนุรักษ์ร่วมกันจนเกิด กติกาและแนวทางในการอนุรักษ์ร่วมกันในชุมชนให้มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของคนในชุมชนที่ เคยยึดถือปฏิบัติกันมา นอกจากนั้นการสร้างแหล่งเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชนเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ชุมชนได้มี แนวคิดในการจัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการอนุรักษ์เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นไปในทิศทาง เดียวกันกับ เอกอนันต์ โพธิ์สุยะ และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการอนุรักษ์และสืบสานผ้าขึ้นตีนจก ไทยวน ชุมชนบ้านหัวเมือง ตำบลศรีสะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน โดยได้ข้อสรุปถึงการอนุรักษ์ผ้าขึ้นตีน จกไทยวน ชุมชนบ้านหัวเมือง ว่าควรให้มีการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้งานหัตถกรรมของผ้าขึ้นตีนจกในชุมชน โดยมี

แนวทางในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรม อนุรักษ์ และสืบสาน เชิดชูความสามารถของเหล่าช่างทอผ้าตีนจก และเสริมสร้างการประกอบอาชีพให้กับผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในอำเภอนาน้อย จังหวัดน่านได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับแนวทางในการอนุรักษ์ผ้าทอลายไกของชุมชน พบว่าชุมชนมีการสร้างค่านิยมให้กับคนในชุมชนในการหวงแหนและรู้จักคุณค่าของมรดกทางภูมิปัญญาของชุมชนที่มีได้มีการถ่ายทอดกันมาอย่างยาวนาน โดยขยายผลไปสู่การสร้างแหล่งเรียนรู้ในเรื่องราวของผ้าทอลายไกขึ้นในชุมชน ซึ่งหลักการนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ พระครูประภัทรสุตธรรม (วงศ์สุนทร) (2561) ได้ทำการศึกษาการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านคูนาคูหนองไผ่ โดยการสร้างมูลเหตุจูงใจให้สืบทอดการทอผ้าไหมเพื่อให้เกิดรายได้และเป็น อาชีพที่เหมาะสมกับชาวบ้าน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านให้ดีขึ้น และการสืบทอดโดยลูกหลานหรือสมาชิกในครอบครัวได้สัมผัสการทออย่างต่อเนื่องทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ เป็นไปด้วยวิธีการธรรมชาติ เกียวโยงสัมพันธ์กันของคนในครอบครัว ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทาง สังคม โดยการใช้ผ้าไหมเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ผู้หญิงมีความสมบูรณ์พร้อมตามที่สังคมชุมชนคาดหวัง มุ่งส่งเสริมโดยการปลูกจิตสำนึกคนในท้องถิ่นโดยเฉพาะเยาวชนในชุมชน (ณมน ธนินธยางกูร และคณะ, 2561) และมีความคล้ายคลึงกันกับการศึกษาของ สดราญนิตย์ เล็กสุทท์ (2561) ที่ได้ศึกษาการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าฝ้ายทอมือที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่าแนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์และการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายทอมือของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ โดยจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการสืบสานการทอผ้าฝ้ายทอมือร่วมกัน รื้อฟื้น พื้นฟู เอกลักษณ์ของผ้าฝ้ายทอมือให้กลับมามีความสำคัญอีกครั้ง พัฒนาและประยุกต์ผ้าฝ้ายทอมือให้เหมาะสม ยุคสมัยปัจจุบัน ประกาศยกย่องเชิดชูผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการด้านการคุ้มครองลิขสิทธิ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นมรดกทางปัญญาสืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญ ในการจัดงบประมาณเพื่อการพัฒนาสวัสดิการของผู้สูงอายุตามความต้องการ เช่น การจัดสรรพื้นที่ในการให้ผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกัน

1.2) ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้สูงอายุโดยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง

1.3) ควรมีการให้ความรู้การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถเข้าใจและสามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของจำนวนจิตอาสาในสังคม และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

2.2) ควรศึกษาการทำงานจิตอาสาของวัยรุ่นในยุคโลกาภิวัตน์ที่สภาพแวดล้อมทางด้านวัตถุมิ ความเจริญมากกว่าความเจริญทางด้านจิตใจ โดยเน้นที่เหตุจูงใจที่เป็นพลังของการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์สังคม ภายใต้แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความเท่าเทียมกันทางสังคม

2.3) ควรศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีผลต่อการส่งเสริมสัจจิตสาธารณะของคนในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการกับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาจิตใจให้สามารถทำงานจิตอาสาหรือมีความสำนึกสาธารณะ

บรรณานุกรม

- จุฑารัตน์ แสงทอง. (2560). สังคมผู้สูงอายุ (อย่างสมบูรณ์): ภาวะสูงวัย อย่างมีคุณภาพ. วารสารกึ่งวิชาการ. มกราคม - เมษายน. 38 (1).
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา. 3. 16 สิงหาคม.
- ณมน ธนินธญากร และคณะ. (2561). การศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักสุขภาวะชุมชน กรณีศึกษา : บ้านปลาบู่ ตำบลหนองแสง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย. พฤษภาคม – สิงหาคม. 12 (2).
- เดชา ปุณณบาล. (2560). 9 ตามรอยบาท ศาสตร์พระราชา. วารสารสมาคมนักวิจัย, 22 (2).
- พระครูประภัทรสุตธรรม (วงศ์สุนทร) (2561). การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านดุนาหนองไผ่ ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ศราญนิตย์ เล็กสุทธี. (2561). การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าฝ้ายทอมือที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมของกลุ่มผ้าฝ้ายทอ มือบ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลำพูน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. กันยายน – ธันวาคม. 12 (29).
- สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. (2561). สถิติประชากร แยกละเอียด ข้อมูลของท้องถิ่นเขตดอนเมืองของเดือนสิงหาคม 2561. สุวิทย์ อยู่เปรม. วันที่ 7 กันยายน.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัย ส่วนอนามัยผู้สูงอายุ กระทรวงสาธารณสุข.(2561). บทบาทผู้สูงอายุต่อสังคม ครอบครัวชุมชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/about/soongwai/topic006.php>. สืบค้น เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม.
- สุจิตรา บุญรัตน์พันธุ์. (2557). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.